

УДК 94(4)

DOI: 10.46493/2663-2675.31(5).2021.9-14

Валерій Павленко, Микола Половін*

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
01033, вул. Володимирська, 60, м. Київ, Україна

Електоральна історія популістських правих партій Австрії, Франції та Нідерландів (1980–2017 роки)

Анотація. Актуальність даної статті можна прослідкувати у двох аспектах: по-перше, в необхідності дослідити та зрозуміти причини все більш зростаючої популярності правих популістських партій у країнах-членах ЄС; по-друге, для України як потенційного кандидата на вступ до ЄС у майбутньому надзвичайно важливо зрозуміти роль, яку розширення Євросоюзу 2004 року зіграло в підігріванні антиіміграційних настроїв і збільшенні рівня підтримки правих популістів. У статті розглянута електоральна історія правих популістських партій в Австрії, Нідерландах і Франції в період з початку 1980-х років до 2017 року, а також притаманні цим політичним силам особливості. Показано спільні та відмінні риси націоналістичних, антиімігрантських партій у Королівстві Нідерланди, Французькій Республіці та Австрії, проведено аналіз історичних передумов формування націоналістично-налаштованих партій: французької Front National (фр. «Національний фронт», з 1 червня 2018 року Rassemblement national – «Національне об'єднання»), австрійської Freiheitliche Partei Österreichs (нім. «Партія свободи») і голландської Partij voor de Vrijheid (нід. «Партія свободи Нідерландів»). Проаналізовано вплив проблем, наявних у суспільствах вищезгаданих країн, на електоральні успіхи даних партій. Досліджено електоральні тренди та основні чинники, що протягом зазначеного періоду мали вплив на популяризацію голосування за праві популістські партії Австрії, Франції та Нідерландів. Продemonстровано прямий вплив питання нелегальної міграції (зокрема з мусульманських країн Близького Сходу) на виборчі пріоритети голландців, французів та австрійців. У деталях висвітлено історію створення нинішніх провідних правих популістських партій у вищезгаданих країнах, проаналізовано їхню ідеологічну еволюцію та показано їхні відмінності в економічному, соціальному, політичному аспектах. Розкрито причини росту популярності правих націоналістичних партій в Австрії, Нідерландах і Франції, серед яких найбільше уваги приділяється питанню мусульман-іммігрантів, а також чиннику недовіри все більшої кількості корінних австрійців, французів та голландців до органів і політики Європейського Союзу. Продemonстровано важливість харизматичних лідерів правих популістських партій в успіху даних політичних сил. Показано, яку роль в електоральних результатах партій грали внутрішні протиріччя і ідеологічні розбіжності всередині французького Національного фронту, австрійської Партії свободи, а також Партії свободи Нідерландів.

Ключові слова: політичний порядок Франції, партія свободи Австрії, праві сили в Нідерландах, націоналізм, популізм

Вступ

Актуальність даної роботи полягає, по-перше, в необхідності аналізу першопричин виникнення попиту на праві популістські ідеї в європейських суспільствах, адже самі собою праві сили і партії є лише симптомом – якісний пошук шляхів вирішення тих проблем, з якими стикався і продовжує стикатися ЄС, неможливий без усвідомлення причин, які до цих проблем призвели. По-друге, актуальність, особливо для України та інших європейських країн, що ставлять як довгострокову ціль вступ до Євросоюзу, полягає у дослідженні ролі вступу нових, східноєвропейських країн до блоку (в контексті розширення 2004 і 2007 років) і впливу даного процесу на ставлення європейців як до нових країн-членів, так і до імміграції загалом – результати даного дослідження

можуть навести на висновки, які в перспективі можуть змінити зовнішньоевропейський курс України, зокрема її бажання стати членом ЄС [1; 2].

Об'єктом дослідження даної праці є новітня історія трьох країн Європейського Союзу. Предметом роботи є ріст популярності правих популістських партій у Франції, Нідерландах та Австрії і причини даної тенденції.

У ході роботи з даною статтею використовувалась комплексна робота за авторством Габріелли Лазарідіс (Сполучене Королівство), Джованні Кампані (Італія) та Анни Бенвеністе (Франція) під назвою «The Rise of the Far Right in Europe: Populist Shifts and Othering» [3]. У книзі основну увагу надано трендам, що зумовили

Стаття надійшла: 15.06.2021, Доопрацьовано: 20.07.2021, Схвалено до друку: 26.08.2021

Рекомендоване цитування:

Павленко В., Половін М. Електоральна історія популістських правих партій Австрії, Франції та Нідерландів (1980–2017 роки). *Зовнішні справи*. 2021. Т. 31, № 5. С. 9–14.

*Відповідальний автор

зростання правих популістів, а також можливим шляхам боротьби з ростом правого популізму в Європі. Робота фокусується на Франції та Австрії, а також на Данії, Словенії, Греції та Сполученому Королівстві. Незважаючи на певну тенденційність авторів (усі вони не приховують своїх ліберальних поглядів і вважають правий популізм загрозою ЄС), у книзі надані важливі деталі стосовно ходу парламентських виборів у вищезгаданих країнах. Наступна праця, яка досліджує тематику правих популістів в Європі за останні десятиліття, називається «Far-Right Politics in Europe» за авторством французьких політологів та істориків Жана-Іва Камю та Ніколаса Лебурга [4]. Дана робота зосереджує увагу на правих рухах в Італії, Франції, Австрії, Німеччині та Польщі, справедливо відокремлюючи нинішніх популістів від фашизму й нацизму; також у роботі автори дискутують про особливості партій правого популістського толку в ЄС і про те, до чого може призвести їхня подальша популяризація. Зрештою, джерелом, в якому можна знайти детальну інформацію про електоральні результати партій у тих чи інших країнах (зокрема в Нідерландах, Австрії та Франції) під час парламентських виборів, є книга Дітера Нолена та Філіпа Стовера «Elections in Europe: A data handbook», дані з якої було неодноразово використано в даній статті [5].

Метою дослідження є поступове висвітлення електоральних успіхів правих партій, що прослідковуються практично в один і той самий час, у трьох європейських країнах: Франції, Австрії та Нідерландах.

Задля того, щоб досягти вищезазначених цілей, необхідно успішно вирішити такі завдання: визначити ідеологічні устремління сучасних європейських правих сил; прослідкувати хронологію електоральних успіхів правих сил у кількох країнах ЄС, у яких вони набрали найбільшої популярності та досягли найбільшого успіху на виборах; дослідити можливі причини, що спричинили ріст популярності правих популістських партій.

Політичний порядок Франції. Стратегія та позиції правих популістських партій

Для повного розуміння становища правих популістів в ЄС необхідно розглянути приклади кількох країн, що репрезентують різні регіони Європейського Союзу: Франції, Австрії та Нідерландів [6; 7]. Це дозволить прослідкувати розвиток та успіхи правих партій, а окрім цього – з більшою точністю визначити причини їхньої високої підтримки у вищезазначених країнах. Першим *case-study* виступить Французька Республіка.

Французьку партію Національний фронт (НФ) було утворено 1972 року Жан-Марі Ле Пенем, батьком нинішнього лідера партії Марін Ле Пен. На той час ця політична сила характеризувалась антикомуністичною, націоналістичною і, загалом, консервативною позицією як у соціополітичних питаннях, так і в економіці. В перші роки існування партії всередині неї навіть точилися суперечки щодо того, займати даній політичній силі більш фашистську позицію чи намагатися позиціонувати себе як більш традиційну праву силу. Друге бачення, яке підтримував і Ле Пен, врешті перемогло, а

більш радикальне крило партії, що виступало за орієнтацію на італійських фашистів з MSI (Італійський соціальний рух), від'єдналось від Національного фронту.

Незважаючи на те, що НФ вибрав більш помірковану стратегію ідеологічного розвитку, партія залишалась на політичній периферії аж до 1984 року, коли пройшли вибори до Європейського парламенту, де парламентська група, до складу якої входив Національний фронт, набрала цілих 11,2 % голосів [8, с. 58]. Через це НФ вперше привернув увагу населення Франції і всієї Європи загалом. Завдяки тому, що були успішно політизовані нові теми, зокрема питання імміграції, яке до цього практично не піднімалося, було досягнуто такого порівняно високого рівня підтримки. Більше того, Національний фронт зміг подати проблему імміграції в такому вигляді, наче вона на той момент вже була екзистенційною проблемою для Франції. Окрім цього, відмічається, що станом на середину 1980-х років всередині Франції зростало незадоволення населення політиками країни і політичними інституціями загалом, що змусило багатьох жителів голосувати за НФ на знак протесту [8, с. 60].

Протягом наступних років Національний фронт продовжував зберігати стабільний рівень підтримки населення в районі 10 %, що дозволило партії після парламентських виборів 1986 року забрати 35 місць у Національній асамблеї Франції. Тим не менш, вже під час парламентських виборів 1988 року при такій самій підтримці з боку населення в парламенті партія змогла забезпечити собі лише одне місце через повернення Франції до мажоритарної системи – до цього певний час використовувалася пропорційна система голосування. Що ж стосується загальноєвропейського рівня, то тут Національний фронт отримав 10 місць, виграні 1984 року, і на виборах до Європарламенту 1989 року завоював 11,7 % голосів [9, с. 234–236].

Соціальна напруга всередині Франції прямо відобразилася на електоральних результатах у наступні роки. Наприкінці 1989 року сталося кілька важливих подій: по-перше, *l'affaire du voile*, або ж так званий «скандал з ісламським хіджабом», що викликав жваву дискусію у французькому суспільстві з приводу дозволу носити жінкам хіджаб у школах Франції; по-друге, проти Салмана Рушді, британця індійського походження, воєни того ж таки 1989 року було видано так звану фетву (вказівку) тодішнім аятолою Ірану Хомейні. Салман Рушді опублікував новелу, в якій фігурує мусульманський пророк Мухаммед. Більшість мусульман світу сприйняли сюжет новели негативно, назвавши Рушді богохульником. Дійшло до того, що аятола Хомейні видав згадану вище фетву, якою закликав вбити Салмана Рушді. Хоча врешті-решт британця вбито не було, наказ аятоли спричинив хвилю насилля з боку мусульман, зокрема й у Франції, яка на той час мала одну з найчисельніших мусульманських комун у усій Європі [10]. Вищезгадані події вилилися в збільшення антимусульманських настроїв у Франції, що дозволило Національному фронту на парламентських виборах 1993 року заручитися підтримкою 12,7 % голосів [9]; через два роки після цього, на президентських виборах 1995 р., Жан-Марі Ле Пен,

що виступав зі вже звичними для себе антиіммігрантськими (зокрема антиісламістськими) закликами, наголошуючи на економічних проблемах Франції, заручився 15 % голосів французів. На виборах до парламенту 1997 р. Національний фронт взагалі досяг найкращого результату за всю свою історію – 15,7 % голосів [9, с. 261].

Тим не менш, електоральні здобутки Національного фронту були поставлені під сумнів тим, що 1999 р. партія фактично розкололася навпіл – зі складу НФ вийшов Бруно Мегре та утворив партію Національний республіканський рух (НРП). Внаслідок на виборах до Європарламенту того ж року НФ набрала найнижчий з 1984 року результат (5,7 %), в той час як НРП, що була ідеологічно близькою до Національного фронту, здобула 3,3 % [9, с. 264]. Через розкол партія Національний фронт на наступних кількох парламентських і президентських виборах у Франції набирала дуже скромну кількість голосів, а 2007 року не здобула жодного місця на парламентських виборах; що ж стосується виборів до Європарламенту, то 2004 року партія набрала вже звичні для себе 9,8 %. Лише 2010 року Національний фронт зміг показати неочікувано пристойний результат, здивувавши аналітиків тим, що набрав 12 % голосів на муніципальних виборах, що повернуло партію до політичного порядку денного у Франції [11].

Після відставки Жана-Марі Ле Пена з поста лідера партії, його місце 2011 р. зайняла донька – Марін Ле Пен. Того ж року на кантональних виборах Національний фронт показав дуже пристойний результат в 15 % голосів, а на президентських виборах 2012 року лідер НФ набрала 18 % по всій країні, здобувши загальнонаціональний третій результат – і лише через дворівневу систему виборів у Франції не пройшла до другого туру [4, с. 108]. Тим не менш, цей результат був еквівалентний успіхові. Його було закріплено на виборах до Європейського парламенту 2014 року, коли Національний фронт з Ле Пен на чолі здобув 24 із 74 місць Франції, здобувши перемогу над іншими французькими партіями і набравши 24,86 % голосів [4, с. 115–117]. Цей результат став великою несподіванкою для переважної більшості політичних аналітиків. На цьому Ле Пен та її команда вирішили не зупинятися: на президентських виборах 2017 року Марін Ле Пен спромоглася пройти до другого туру, де, попри те, що перемогу здобув Емануель Макрон, успіх правої популістської НФ був приголомшливим. Партія не змогла закріпити його на парламентських виборах 2017 року, набравши 13 % голосів, але, незважаючи на це, вона продовжує являти собою грізну силу як на національному, так і на загальноєвропейському рівні [4, с. 122].

Партія свободи Австрії. Від маргінальної політичної сили до другої партії країни

Головну праву популістську партію Австрії на сьогодні, Партію свободи Австрії (нім. Freiheitliche Partei Österreichs; FPÖ), було утворено 1956 року на принципах пангерманізму, а також економічного і соціального лібералізму, а лідери FPÖ на той час позиціонували її як таку, що є так званою «третьою партією» на противагу

двом основним – як Австрійській народній партії, так і австрійським соціальним демократам. Тим не менш, впродовж перших кількох десятиліть свого існування Партія свободи не користувалася популярністю серед населення і не могла похизуватися серйозними електоральними здобутками [12].

Перші успіхи прийшли до неї 1986 року (тобто майже одночасно із французьким Національним фронтом), коли змінилось її керівництво і лідером ПС став Йорг Хайдер. На парламентських виборах 1986 року Партія свободи змогла заручитись підтримкою 9,7 % голосів, що, хоч і не дозволило змагатися з двома головними партіями Австрії, було доволі серйозним покращенням порівняно з попередніми результатами виборів до Національної ради (нижня палата парламенту Австрії) [5, с. 189]. На наступних парламентських виборах, 1990 року, FPÖ змогла завоювати вже 16,6 % голосів, тоді як одна з двох головних партій країни, Австрійська народна партія, втратила майже 10 % підтримки порівняно з минулими виборами, взявши 32,1 % [5, с. 196].

Не зупинившись на цьому, Партія свободи 1993 р. модернізувала свою платформу: продовжуючи відстоювати ліберальні позиції в економіці, вона зайняла більш жорстку націоналістичну позицію, виступаючи водночас з усе більш активної антиімміграційної платформи. Результати цього підходу не змусили довго себе чекати, і на чергових виборах до Національної Ради 1994 року, а також на позачергових – 1995-го, FPÖ спромоглася завоювати 22,5 % і 21,9 % голосів відповідно [5, с. 215–216]. Ці результати не лише маркували собою серйозні зміни пріоритетів виборців в Австрії, але в політичному плані ще й знаменували значне зменшення кількості людей, що до цього підтримували дві головні партії країни.

Результати чергових парламентських виборів 1999 року виявилися для Партії свободи найуспішнішими в її історії. Вона спромоглася не лише завоювати 27 % голосів, але й випередити на 0,1 % Австрійську народну партію, внаслідок чого вперше з часів свого заснування стала другою за силою партією країни [5, с. 221]. Отже, в Австрії було вперше сформовано уряд, що складався з правоцентристської Австрійської народної партії і правої популістської FPÖ. Незважаючи на критику та протести з боку ряду європейських країн, і навіть введення короткострокового дипломатичного *cordon sanitaire*, дві вищезгадані партії увійшли в коаліцію, яку очолив лідер АНП Вольфганг Шюссель [5, с. 223].

Однак на цьому етапі в Партії свободи почалася внутрішня протиріччя, ряд визначних осіб полишили лави партії, а її лідер Йорг Хайдер змушений був піти у відставку. Це значно вплинуло на електоральні результати FPÖ, що спромоглися завоювати лише 10 % і 11 % на наступних парламентських виборах 2002 і 2006 років відповідно. Дані результати керівництвом партії та її новим лідером Сюзанною Рісс-Пассер були сприйняті не інакше як політична катастрофа. Тим не менш, незважаючи на внутрішню кризу, вже 2008 року Партія свободи знову починає повертати собі довіру австрійських виборців, а з нею – і позиції в парламенті Австрії. Ще більше наголошуючи на центральних для

FRÖ темах і виступаючи зі звичними для себе антиімміграційними, антиісламістськими та євроскептичними закликами, партія змогла виграти 17,5 % голосів [5, с. 231]. На наступних парламентських виборах, що були проведені 2013 року, Партія свободи покращила свої позиції, набравши 20,5 % відсотків голосів – і завдяки цьому знову ввійшла до коаліційного уряду з АНП, а 2017 року на чергових виборах до Національної Ради вкотре шокувала аналітиків, збільшивши свій результат до 26 % голосів, що консолідувало ПС у статусі другої найпотужнішої політичної сили Австрії [13].

Праві сили в Нідерландах. Ріст антиімміграційної Партії свободи Нідерландів

Третьою та останньою західноєвропейською країною, на яку варто звернути увагу в контексті зростаючої популярності правих сил в Європі, є Нідерланди. Популярність правих популістів у Нідерландах за останні десятиліття стала чи не найбільшим сюрпризом європейської політики, адже королівство донедавна було відоме на весь світ своєю толерантністю та підтримкою ліберальних, прогресивних цінностей [14; 15]. Тим не менш, судячи з тих паттернів, що останнім часом прослідковуються в країні, попит на праві популістські сили там, як і у випадку Франції та Австрії, продовжує зростати [4, с. 14].

Тим не менш, на відміну від попередніх двох випадків, права популістська Партія свободи Нідерландів (нід. *Partij voor de Vrijheid, PVV*) не має такої багатой і давньої історії, і була утворена порівняно недавно, а саме 2006 року Гертом Вілдерсом. За два роки до цього, 2004-го, Герт полишив лави своєї колишньої партії (Народної партії за свободу і демократію; нід. *Volkspartij voor Vrijheid en Democratie* або ж *VVD*) через розбіжність поглядів стосовно можливого входження Туреччини до ЄС у майбутньому, категорично проти чого він виступав, а також наряду розвитку Євросоюзу загалом [4, с. 19–20]. До того ж, за рік до створення PVV Герт Вілдерс був одним з тих, хто активно виступав проти проєкту Європейської конституції, і, як відомо, референдум 2005 року з цього приводу як у Нідерландах, так і у Франції завершився перемогою противників документа, що внаслідок не був прийнятий [16].

Тож не є дивним, що антиімміграційна та євроскептична позиція були зайняті PVV з першого дня її створення. Зокрема, однією з головних тем стала агітація партії за зменшення імміграції з мусульманських країн – окрім цього також була обіцяна більш активна імплементація прямої демократії за допомогою референдумів, перший з яких партія пообіцяла провести з приводу членства Нідерландів у Європейському Союзі [17]. Така риторика принесла результати: на парламентських виборах 2006 року, рівно через дев'ять місяців після утворення PVV, партія змогла заручитися підтримкою 9 % голландського населення, що можна було вважати успіхом для новоутвореної політичної сили, та увійшла до парламенту. На наступних парламентських

виборах результат Партії свободи Нідерландів буде закріплено [18].

Напередодні виборів 2010 року голландські праві популісти дещо змінили свої передвиборчі обіцянки: тепер до головних позицій PVV, окрім уже звичних на зразок зменшення імміграції та критики Євросоюзу, додався ще й економічний елемент. Це дозволило перехопити в інших партій, зокрема VVD (колишньої партії Вілдерса), немалу кількість голосів, що внаслідок дало змогу PVV набрати рекордні для себе 24 %, а відтак – стати третьою політичною силою в Нідерландах [5, с. 626]. Хоча партії і не дісталось жодне міністерське крісло в уряді меншості Марка Рутте (який став новим прем'єр-міністром Нідерландів від VVD), Партія свободи Нідерландів погодилася працювати з правлячою коаліцією і голосувати разом з нею за важливі законопроєкти – це рішення викликало шквал критики й обурення з боку лівих політичних кіл Нідерландів.

Наступні парламентські вибори стали для PVV менш успішними, здебільшого через те, що її лави в березні 2012 року полишили кілька важливих фігур – як Херо Брінкман, Марсіаль Ернандес і Вім Кортенейвен, через що уряд Марка Рутте втратив необхідну йому парламентську підтримку. Окрім внутрішньої кризи, втрату голосів PVV частково пояснюють ще й тим, що правоцентристська VVD перейняла в неї певні політичні гасла, зокрема почавши більш жорстко ставитися до імміграційного питання, а також критикуючи збільшення ролі Європейського Союзу в житті держав-членів блоку [19]. Тож 2012 року на парламентських виборах PVV набрала 10,1 % голосів, втративши свою позицію третьої партії країни. Як виявилось згодом, втрата підтримки виборців і кількох місць у голландському парламенті були лише тимчасовим явищем в історії PVV [5, с. 633–634].

У певному сенсі результати нідерландських парламентських виборів 2017 року для Партії свободи Нідерландів склалися навіть краще за вибори 2010-го. Незважаючи на те, що результат склав 20 % (що на 4 % менше результатів 2010 року), цього разу партія Вілдерса стала не третьою, а другою партією Нідерландів за кількістю виграних місць у парламенті, а за кілька тижнів до виборів навіть лідирувала в соціологічних опитуваннях. Хоча всі інші політичні сили одразу відмовилися співпрацювати з PVV в коаліції, та кількість голосів, яка була завойована голландськими правими 2017 року, стала черговим попередженням для проєвропейських, ліберальних сил країни [5, с. 640]. Як і у випадку Франції та Австрії, такий рівень успіху правих сил у Нідерландах свідчив скоріше не про те, що електорат правих партій є ксенофобами й расистами (а саме на це дуже часто прямо натякали провідні ЗМІ згаданих вище країн, так само як і європейські політики загалом), а про наявність цілої низки проблем і кризових явищ, які й змушують виборців голосувати за французьке Національний фронт, австрійську Партію свободи і голландську PVV [20].

Висновки

Отже, результати даної роботи підводять до низки висновків. Насамперед, можна сміливо констатувати, що мету, яка ставилася на початку дослідження, цілком вдалося досягти: були детально та в доступному форматі висвітлені електоральні успіхи правих європейських популістів на прикладі трьох країн з, відповідно, трьох різних регіонів Західної Європи. Увага була зосереджена на періоді, що вказаний у хронологічних рамках, а саме з початку 1980-х до 2017 року, а відтак явно прослідковується еволюція електоральних успіхів, а інколи й невдач правих євроскептичних партій і зростання їхньої підтримки, що дозволяє зробити відповідні висновки щодо трендів, які були наявні протягом вказаного періоду в західноєвропейських країнах.

По-друге, було досліджено найбільш вірогідні причини та чинники росту популярності правих популістських партій серед країн Євросоюзу. Зокрема, були проаналізовані й причини більш внутрішнього характеру, передусім – збільшення рівня імміграції до ряду країн Європи, що, накладаючись на політику мультикультуралізму, почало призводити до росту ворожнечі між різними культурами й національностями в рамках

Франції, Нідерландів та Австрії. З іншого боку, є «зовнішні» чинники: недовіра і невдоволення непропорційно зростаючою роллю ЄС у житті простих людей без можливості якимось чином вплинути на рішення, що приймаються Брюсселем, а також більш широка проблема пришвидшення рівня глобалізації, через що ряд низькокваліфікованих робітників у західноєвропейських країнах почали відчувати фінансову нестабільність, а в ряді випадків навіть втратили роботу.

Відповідно праві популістські партії з їхніми націоналістичними, консервативними, антиімміграційними меседжами в даному разі стали виступати як єдина політична сила, що може захистити постраждалих від негативних ефектів глобалізації, а також яка активно виступає за зменшення повноважень органів ЄС і пропагує повернення до принципів народної, прямої демократії з широким застосуванням референдумів, що, як виявилось, надзвичайно імпонує певному відсотку жителів Австрії, Франції, Нідерландів та інших країн ЄС – це проявилось в збільшенні електоральної підтримки правих популістів, що й було детально продемонстровано у цій статті.

References

- [1] McKeever, A. (2020). *Immigration policy and right-wing populism in Western Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- [2] Mouffe, C. (2018). *For a left populism*. London: Verso.
- [3] Lazaridis, G., Campani, G., & Benveniste, A. (Eds.). (2016). *The rise of the far right in Europe. Populist shifts and othering*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- [4] Jean-Yves, C., & Lebourg, N. (2017). *Far-right politics in Europe*. Cambridge: Harvard University Press.
- [5] Nohlen, D., & Stöver, P. (2010). *Elections in Europe: A data handbook*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft.
- [6] Bergmann, E. (2017). *Nordic nationalism and right-wing populist politics*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- [7] Dietze, G., & Roth, J. (Eds.). (2020). *Right-wing populism and gender: European perspectives and beyond*. Bielefeld: Transcript Verlag.
- [8] Ignazi, P. (2003). *Extreme right parties in Western Europe*. New York: Oxford University Press.
- [9] Shields, J. (2007). *The extreme right in France: From Pétain to Le Pen*. London: Routledge.
- [10] Noble, C., & Ottmann, G. (Eds.). (2020). *The challenge of right-wing nationalist populism for social work: A human rights approach*. London: Routledge.
- [11] French President Sarkozy reshuffles after poll defeat. (2010). Retrieved from <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/8580276.stm>.
- [12] Agnew, J., & Shin, M. (2020). *Mapping populism: Taking politics to the people*. Lanham: Rowman and Littlefield.
- [13] Austria's far-right Freedom party invited to enter coalition talks. (2017). Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/24/austrias-far-right-freedom-party-invited-to-enter-coalition-talks-sebastian-kurz-ovp-fpo-europe>.
- [14] Fraser, N. (2019). *The old is dying and the new cannot be born: From progressive neoliberalism to Trump and beyond*. New York: Verso.
- [15] Bergmann, E. (2018). *Conspiracy & populism. The politics of misinformation*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- [16] De Jonge, L. (2021). *The success and failure of right-wing populist parties in the Benelux countries (Routledge studies in extremism and democracy)*. London: Routledge.
- [17] Nederland weer van ons! (2017). Retrieved from <https://www.pvv.nl/images/Conceptverkiezingsprogramma.pdf>.
- [18] Surge for Dutch anti-Islam freedom party. (2010). Retrieved from <https://www.bbc.com/news/10271153>.
- [19] Euro dominated Dutch polls go down to wire. (2012). Retrieved from <https://www.aljazeera.com/news/2012/09/12/euro-dominated-dutch-polls-go-down-to-wire/>.
- [20] Holt, K. (2019). *Right-wing alternative media*. London: Routledge.

Valerii Pavlenko, Mykola Polovin

*Taras Shevchenko National University of Kyiv
01033, 60 Volodymyrska Str., Kyiv, Ukraine*

Electoral History of the Populist Right-Wing Parties of Austria, France, and the Netherlands (1980-2017)

Abstract. The relevance of this study can be traced in two aspects: first, the need to explore and understand the reasons for the growing popularity of right-wing populist parties in EU Member States; second, for Ukraine as a potential candidate for EU membership, it is crucial to understand the role that the expansion of the European Union in 2004 played a part in fuelling anti-immigration sentiment and increasing support for right-wing populists. This paper examines the electoral history of right-wing populist parties in Austria, the Netherlands, and France from the early 1980s to 2017, as well as the specific features of these political forces. The study demonstrates the common and distinctive features of nationalist, anti-immigrant parties in the Kingdom of the Netherlands, the French Republic, and Austria, as well as analyses the historical preconditions for the development of nationalist parties: the French Front National (since June 1, 2018 Rassemblement national – “National Unity”), the Austrian Freiheitliche Partei Österreichs (“Freedom Party”) and the Dutch Partij voor de Vrijheid (“Freedom Party of the Netherlands”). The authors analyse the influence of the issues in the societies of the aforementioned countries on the electoral success of these parties. The study investigates the electoral trends and the main factors that had popularised voting for the right-wing populist parties of Austria, France, and the Netherlands during the specified period. The authors demonstrate the direct impact of the issue of illegal migration (particularly from Muslim countries in the Middle East) on the electoral priorities of the Dutch, French, and Austrians. The history of the creation of the current leading right-wing populist parties in the above-mentioned countries is covered in detail, analysing their ideological evolution and indicating their differences in economic, social, and political aspects. The reasons for the growing popularity of right-wing nationalist parties in Austria, the Netherlands, and France are revealed, with most attention paid to the issue of Muslim immigrants, as well as the growing distrust of Indigenous Austrians, French and Dutch in EU bodies and policies. The importance of charismatic leaders of right-wing populist parties in the success of these political forces has been demonstrated. The paper demonstrates the role of internal disputes and ideological differences within the French National Front, the Austrian Freedom Party, and the Freedom Party of the Netherlands in the electoral results of the parties

Keywords: French political order, Austrian Freedom Party, right-wing forces in the Netherlands, nationalism, populism
